

HAL BALZAN

IL-HAMES SENA NRU. 26

LEHEN IL-KUNSILL CIVIKU

NOVEMBRU/DIĊEMBRU 1975

EDITORJAL

IL-KNISJA PARROKKJALI (14)

■ KALENDARJU 1976

Ftit huma daww il-Balzanin li għadhom ma kisbux il-kalendarju għas-sena d-dieħla li gie stampat għall-ewwel darba mill-Kunsill Civiku ta' Hal Balzan bl-inizjattiva ta' din il-gazzetta. Dan nistghu ngħiduh wara l-oqgħa tajba li kellu dan il-kalendarju, għax intgħoġib u nħataf aktar milli sten-nejna aħna. U dan bir-raġun kollu, għax aħna għamilna l-hilla tagħna kollha biex nagħtu lill-Balzanin kalendarju sabih, informattiv, u preżentabbli bl-irhas prezz possibbli, kalendarju li jkun jista' jinżamm b'tifkira wkoll wara li tghaddi s-sena 1976. Dan qed ngħiduh mhux biex indoggu t-trombi tagħna stess, imma s-sewwa ma jista' jħassru hadd. Kien bidu tabilhaqq tajjeb li jawguralna aktar suċċessi għall-gejjieni.

■ MILIED NISRANI

Jekk hemm festa matul is-sena li tghaqqad il-bnedmin kollha, tista' tgħid, ma' l-erbat irjeh tad-dinja, din hija zgur il-festa tal-Milied, festa għażiża u qaddisa li donnha fiha ċertu seher li jholl il-qlob ta' kulhadd. Izda kif jigri hafna drabi, dak li hu spiritwali faċli jithallat ma' dak li hu materjali, jekk ma jigrix li l-ispiritwali jintefa' fil-ġenb. U dan gara fil-kaz tal-festa tal-Milied f'hafna pajjiżi fid-dinja u qed jigri, sfortunatament, f'Malta wkoll. Għax, ngħiduha kif inhi, m'hawnx nies li jagħzlu s-sigra tal-Milied mill-presepju jew il-Bambin? M'hawnx nies li jippreferu jghaddu l-lejl tal-Milied fil-'parties' u l-ballijiet u ma jersqux għall-quddiesa għażiża ta' nofs il-lejl? Ma jeżistux nies li jibagħtu l-xulxin kartolini tal-Milied li juru kolloxx barra l-xbiha ta' Gesù Bambin jew għallinqas xi xbiha b'tifkira nisranija?

Dan huwa għajb għalina bħala poplu nisrani li nwarribu fil-ġenb il-vera tifsira nisranija ta' din il-festa kbira. Dan qed ifakkarni f'karikatura li kienet dehret fi żmien il-Milied f'gazzetta Amerikana. Kienet turi lill-Bambin iħares lejn vetrina mimlija b'kull xorta ta' ġugarelli u hwejjeg ohra tal-logħob, li l-ebda waħda minnhom ma kellha x'taqsam mal-Milied. Il-Bambin jidher ighid: "Nistagħgeb ta' min hu l-birthday" li qegħdin jiċcelebraw!" Tgħid wasal iż-żmien li nerggħu nivalutaw mil-ġdid il-festa tal-Milied u nerggħu nagħtuha bixra nisranija?

■ IL-FOLJETT PARROKKJALI

Minn Ottubru li għadda, il-Kappillan beda johroġ foljett ta' kull xahar imsejjah "Lehen il-Parroċċa ta' Hal Balzan", li fih jingħata t-tagħrif kollu parrokkjali li jkollu bżonn il-poplu għal matul ix-xahar. B'hekk il-poplu jzomm ruħu nfermat bl-attivitajiet kollha reliġjużi tal-Parroċċa. Illum il-htieġa ta' dan il-foljett tinħass aktar minn qabel, billi l-attivitajiet ta' kull xorta żdiedu u huwa diffiċli hafna li wieħed iżomm f'moħħu l-impenji kollha li jkollu għal matul ix-xahar.

Hadna pjaċir hafna bil-kelmiet tal-Kappillan fl-ewwel hargħa ta' dan il-foljett fejn wera l-apprezzament tiegħu għall-gazzetta tagħna u nwegħduh li bħalma huwa lest li jibqa' jgħin lilna hekk aħna lesti li nibdew ngħinu lilu. Nixtiequ kull suċċess lill-foljett parrokkjali l-ġdid.

■ TARMAK

Fiz-żmien li hareġ l-aħħar għadd tal-gazzetta tagħna, kien qed isir il-kisi bit-tarmak tat-Triq il-Kbira ta' Hal Balzan. Dan kien parti mill-programm tal-Gvern għall-kisi tat-toroq bit-tarmak. Hadna pjaċir li r-raħal tagħna messu wkoll minn dan il-programm u nittamaw li aktar toroq f'Hal Balzan jinksew bit-tarmak għal aktar kumdità tal-poplu u tas-sewwieqa.

IL-KOPPLA

L-ISKULTURA TAL-KOPPLA

Kif semmejna fil-hargħa li għaddiet tal-gazzetta tagħna, ix-xogħol ta' l-Iskultura nbeda nhar it-3 ta' Settembru 1707. (1) Fiex tikkonsisti din l-iskultura? Mhux faċli li tgħid u tidhol biex tiddekrivi d-dettalji kollha ta' din l-iskultura. Insemmi biss xi haġa żgħira: l-ornamenti ta' madwar it-twieqi, imfahhrin mill-Isqof David Cocco Palmieri fir-relazzjoni tal-viżta tiegħu tal-20 ta' Mejju 1709 (2). Insibu fuq kull waħda minn erbgha mit-twieqi l-kbar hemm żewġ puttini bil-qiegħda fuq il-gwarniċa tat-tieqa li jidhru qed jilagħbu ma friegħi tal-palm. Fuq l-erba' twieqi l-oħra kbar hemm arzella li tistrieħ fuq il-gwarniċa tat-tieqa. Insibu wkoll uċuh ta' anġli kbar li jkomplu jiddekoraw it-twieqi, kif ukoll girlandi ta' weraq li jibqgħu nizlin mal-ġnub ta' kull tieqa.

Jekk l-ornamenti msemmija jirrendu lil din il-Koppla bl-isem ta' Klassika, x'ingħidu għat-tmien "Cariatidi" li qegħdin bejn kull tieqa?

Il-"Cariatidi"

Il-Koppla hi ta' Ordni Joniku Antik. Għal din ir-raġuni, it-tmien "Cariatidi" jaqblu hafna ma' dan l-Ordni u jkomplu jagħtu sebh u ġmiel lil dan l-Ordni Joniku. Permezz ta' dawn il-"Cariatidi", il-parti ta' fuq tal-Koppla tidher donnha qed tirpoża fuqhom. Dawn il-"Cariatidi", kif ukoll ix-xogħol l-iehor delikat ta' l-iskultura li jzejjen l-Koppla, jirrenduha unika f'Malta.

Minn fejn giet l-idea ta' dawn il-"Cariatidi" fil-Koppla? L-idea originali tal-"Cariatidi" insibu li l-ewwel ma bdiet fil-Greċja. It-tieni bini kbir reliġjuż ta' l-Acropolis ta' Atene, l-Erechtheum, mibni wara li l-Partenone kien lest, wara l-mewt ta' Fida 437 u 432 qabel Kristu, insibuh imzejjen minn għadd ta' "Cariatidi". (3)

Għal min ma jafx, il-"Cariatidi" tal-loggħa ta' l-Erechtheum huma xbiħat ta' tfajliet skolpiti fil-ġebel li jiffiguraw is-sacerdotessi tat-tempju li kienu jgħorru fuq rashom kannestri bl-affarijiet tal-kult tas-santwarju ta' Afrodite. Dawn il-figuri tat-tfajliet bil-kannestri fuq rashom li qed iservu ta' kolonni f'din il-loggħa ta' l-Erechtheum, ġew imsejha "Cariatidi". (4) Seton Lloyd, meta kiteb

dwar: "Ancient and Classical Architecture" bħala kontribuzzjoni għall-Volum "World Architecture", wara li qallina li l-Erechtheum kien inawgurat fis-sena 421 qabel Kristu, ikompli jgħidilna: "In another porch, sculptured human figures are substituted for columns; the famous caryatides. Structural sculptures of this sort were a device not unknown to the Greeks. In the Doric temple of Zeus at Agrigento, built in 480 B.C., and distinguished also by a solid outer wall to which columns were attached, human figures animal, or mythical figures) supported the roof of the cella." (5)

Niġu issa għall-"Cariatidi" tal-Koppla tal-Parroċċa. Dawn il-"Cariatidi" huma figuri ta' rġiel u nisa ta' etajiet differenti. Partikularita' ohra hija li tidher biss tliet kwarti mill-persuna tagħhom u jidhru qed jerfghu fuq daharhom, min b'id waħda u min b'żewġ idejn, parti żgħira minn kolonna li tispicċa b'kapitell Joniku. Kif nistghu nsejju "Cariatidi" li figuri tal-Koppla, meta dawn la huma figuri ta' nisa biss, la għandhom fuq rashom kannestri, u lanqas ma huma wżati bħala kolonni? Hekk forsi xi hadd jista' jistaqsi. Għal din id-diffikulta' jwiegħbu l-Professuri John Fleming, Hugh Honour u Nickolaus Pevsner. Dawn it-tliet professuri jagħtuna l-etimologija tal-kelma "Cariatide". Ighidulna: "Caryatid — a sculptured female figure used as a column, as on the Erech-

**SILTJET MILL-ISTORJA
TA' HAL BALZAN**
Tiftix u kitba ta'
DUN GWANN DIMECH

theum. The term is also applied loosely to various other columns and pilasters curved wholly or partly in the form of human figures: Atlantes (male caryatids), Canephorae (females carrying baskets on their heads), Herms, (three-quarter length figures on pedestals), Telamones (another name for Atlantes), and other names for Atlantes, and Terms (tapering pedestals merging at the top into human, animal, or mythical figures)".

• għal paġna 3.

THE BOOKWORM

NAXXAR ROAD, B'KARA

Telephone: 45269

BOOKSELLERS

STATIONERS

NEWSAGENTS

EDUCATIONAL TOYS

KALENDARJU 1976

Għadek ma hsibtx għal kopja tal-Kalendarju tas-sena d-dieħla?

Għad baqa' biss ftit kopji. Ahseb għal waħda u ibgħatha lil qrabatek imsejrin. Żgur li jiehdu pjaċir jerggħu jgeddu t-tifkiriet tagħhom ta' Hal Balzan u l-festa tal-Lunzjata.

Kellmu jew ċemplu lil:

- * Is-sur Carmel Bezzina —
11, Triq San Valentinu, Hal Balzan.
Tel. 42459
- * Is-sur Valentino Muscat —
238, Triq il-Kbira, Hal Balzan.
Tel. 42597

"HAL BALZAN"

teħroġ kull xahrejn mill-
KUNSILL CIVIKU — BALZAN

c/o Kazin tal-Banda
'San Gabriel'
Hal Balzan.

Stampata fil-
Lux Press
Hamrun.

Kazin tal-Banda 'San Gabriel'

KUMITAT GHAS-SENA 1975-1976

President Onor.: In-Nobbli Konti Frans Manduca Azzopardi.
President: Gabriel Caruana.
Segretarju: Guido Borg.
Kaxxier: Valentino Muscat.
Viċi-President: Calcidonio Micallef.
Ass. Segretarju: Dominic Muscat.
Ass. Kaxxier: Lino Borg.
Delegati tal-M.B.C.A.: Abraham Muscat, Alfred Muscat.
Direttur tal-Club: Mario Spiteri.
Direttur tal-Bar: Gerald Ebejer.
Direttur tal-Billiard: Carmelo Micallef.
Direttur tal-logħob tan-nar: Valentino Azzopardi.
Delegati tal-M.B.C.A. Abraham Muscat, Alfred Muscat.
Membri: Nazju Magro.
Direttur Spiritwali: Dun Gwann Zammit Hammet.

IL-BALAVOSTRI FUQ IL-BEJT TAL-KNISJA

JIKTEB IL-KANONKU DUN SPIR SAMMUT

HADT PJACIR NAQRA L-EDITORJAL TA' L-AHHAR HARGA TAL-GAZZETTA "HAL BALZAN" DWAR 'IL-BALAVOSTRI FUQ IL-BEJT TAL-KNISJA'. QRAJT UKOLL LI META RRIDU AHNA L-BALZANIN NAFU NIEHDU L-AFFARIJET BIS-SERJETA GALADARBA L-HAGA GHANDHA SSIR.

Jien nixtieq nagħti daqsxejn ta' stampa ta' kif l-affarijiet żviluppaw s'issa, u jien irrid inkun sinċier f'dan li sa nixtieq biex kulhadd ikollu idea ċara. Meta sar disinn tal-knisja kompli bil-balavostri u bil-gastri, jiena u l-kappillan eżaminajna dan id-disinn u jiena fehimtu li ma fih l-ebda difett; għalhekk il-kappillan qalli li jkun ahjar nuruh lil xi perit biex ikun mohħna kwiet. Jiena qbilt miegħu, anzi għedtlu li nuruh lil aktar minn wiehed. Jiena wrejtu lil xi periti, li fosthom kien hemm min huwa awtorevoli hafna f'din il-materja għax għandu teorija u esperjenza twila. Appena ra d-disinn, u wara li eżaminah sewwa, qalli: Tajjeb, tajjeb ferm, u sa jkollkom knisja sabiha u komplita. Meta qalli hekk, jiena komplejt ngħidlu sabiex jekk hemm xi haġa li hemm bżonn nikkoreġuha jgħidli, għax ahna l-knisja ma rridux nimmankawha iżda nipperfezzjonawha. Iżda huwa kompli jgħidli li ma hemm xejn x'wiehed jikkritika għax m'hemm xejn hażin. Għalhekk il-kappillan, konvint minn dak li għedtlu għax kien jaf lil min ikkuntattajt, serraħ mohħu u bdejna x-xogħol.

Fl-intervall, il-kappillan irment korretta. Ċieva ċirkulari mill-Kurja li fih qalulu li biex isiru xi alterazzjonijiet fil-knejjes hemm bżonn il-permess tal-Kurja. Il-kappillan ipprezenta d-disinn lill-gunta tal-Kurja, kif suppost, u sfortunatament ir-risposta kienet negattiva. Wara li jiena ndagajt, fihimtu li fil-gunta ma kienx hemm nies kompetenti li jafu jiehdu din id-deċiżjoni, u għalhekk jiena tagħhom. Mort f'ras il-ghajn u fehimtu li din id-deċiżjoni ma kenitx teoretikament u arkitettonika-

VITAFOAM

ISEM TA' GARANZIJA

PRODOTTI —

SAQQIJET,

IMHADED,

CUSHIONS U

AFFARIJET OHRA TAL-FOAM

Irrikorru:

VITAFOAM MALTA LIMITED

Industrial Estate, San Gwann (B'Kara)
Telephone: 36275/76

Hbieb,

Insellmulkom, u biex nifthu din il-paġna ddeċidejna li nagħmlu intervista lill-membri ta' għaqda li isimha jikkonċerna lilna, iż-żgħażaġh. Qegħdin nirreferu għall-'Għaqda Żgħażaġh Balzanin'.

Ahna morna fis-saa tar-raħal fejn il-membri kienu qed jagħmlu kuncert għall-programm tagħhom, u hemm il-qajna mal-President tal-Għaqda, is-sur Christopher Attard. Hawnekk nixtiequ ngħidu li għejna meġġunin hafna mis-sur Paul Licari. Lill-President staqsejn biex jagħtina xi tagħrif dwar l-Għaqda. Huwa qalilna li l-Għaqda ilha mwaqqfa hames snin u l-anniversarju uffiċjali tagħha huwa fit-28 ta' Ottubru. Membri fl-Għaqda hemm bejn it-18 u 24. Is-sur Attard qalilna li l-Għaqda tagħti wirjiet f'diversi soċjetajiet filantropiċi, organizzat xi hargiet bil-private bit-tfal ta' stituti, u l-membri kienu hađu dawra lil sitt nisa xjuħ mir-raħal u wara laqqgħuhom ma' xjuħ oħra għand il-Kontessa Chapelle Paleologo għat-te. Għall-festi tal-Milied il-membri jmorru jkantaw 'Christmas Carols' f'diversi rhula ta' Malta. Xi santejn ilu, qalilna s-sur Attard, l-Għaqda kienet tat programm fis-Sala Aurora, Mosta, Żejtun u Tarxien ma' l-'Education Culture Group' li kien jikkonsisti f'Folk u Poezija. Hadet sehem ukoll f'attivitajiet ta' l-'Unesco Club'. Il-membri għamlu żmien iqassmu wkoll din il-gazzetta f'ċerti triqat tar-raħal.

Fiex jikkonsistu l-wirjiet li tagħtu għas-soċjetajiet filantropiċi?

"Meta nżuru lill-morda u x-xjuħ ikunu jikkonsistu f'qari divers, kant u logħob varjat. Barra minn hekk, nithalltu ma' l-invaldati u naraw fiex nistgħu ngħinuhom. Nagħmlu wkoll diversi attivitajiet bejnieta, bħal hikes, parties u affarijiet simili. Għandna xi membri li bihsiebhom jiehdu sehem fid-'Duke of Edinburgh Award Scheme'."

Fil-Għaqda kemm hemm membri Balzanin?

"Tnax", qalilna l-President. Staqsejn jekk qattx għamlu xi stedina liż-żgħażaġh Balzanin biex jissieħbu mal-Għaqda. Ir-risposta kienet fin-negattiv, imma l-President xtaq jagħmel l-ewwel stedina liż-żgħażaġh fuq minn erbatax-il sena fuq din il-gazzetta. Min jixtieq jidhol jissottometti ismu lil xi membru tal-kumitat. L-Għaqda tiltaqa' kull nhar ta' Sibt wara nofs in-nhar fi Stella Maris School, St. Francis Street, Hal Balzan.

Għall-mistoqsija ta' kemm-il wirja jagħtu fis-sena, il-President wegħibna li jagħtu diversi wirjiet, u darba fis-sena fir-raħal.

Il-programm li tagħmlu f'Hal Balzan ikun miftuħ għall-pubbliku?

"Le, ahna nistiednu lill-kumitati tal-għaqdiet soċjali tar-raħal, ex-membri, ġenituri tal-membri, u hbieb tagħhom."

Hawnekk ahna ssuġġerejna liż-żgħażaġh Balzanin li jkunu jixtiequ jattendu jawniaw lil xi membru tal-kumitat għall-inviti. Is-sur Attard wegħibna li se jiehdu nota tas-suġġeriment.

Qabel ma għalaqna l-intervista mal-President, huwa xtaq jirringrazzja lill-Kappillan talli tahom il-facilitajiet tas-Sala Aurora b'xejn u lis-sorijiet ta' Stella Maris School talli jagħtuhom post għal-laqqgħat tagħhom.

Qabel ma hrigna mis-sala, ahna għamilna intervista qasira lil zewġ membri tal-Għaqda. Dawn kienu s-sinjorina Angela Ebejer minn Birkirkara u s-sur Roger Xuereb Archer minn Hal Bal-

zan.

Kif sirtu tafu biha l-Għaqda u kif dhaltu fiha?

Angela — "Avvicinatni membru tal-Għaqda fil-Prize Day ta' l-iskola, ġejt magħha u dhalt." Roger — "Avvicinatni Paul Licari u għedt bejni u bejn ruħi, ha nipprova, għogħni, u s'intendi bqajt".

X'taħseb mill-Għaqda u x'hadit minnha personalment?

Angela — "L-Għaqda tagħmel hafna attivitajiet li joghħbu hafna l-gosti tiegħi. Jien kelli ċertu biżżeġ min-nies inkapaċitati u bis-saħħa tal-Għaqda tgħallimt immur aktar magħhom".

Roger — "Interessanti hafna u tgħin lil hafna nies. Tgħallimt immur aktar man-nies."

Il-ġenituri x'jaħsbu fuq l-Għaqda?

Angela — "Hađu pjaċir li dhalt fiha." Roger — "Ma sabu l-ebda oġġezzjoni."

X'taħsbu mill-konkorrenza taż-żgħażaġh Balzanin?

Angela — "Hemm bżonn li nhegħuhom aktar." Roger — "Hemm hafna konkorenza għall-attivitajiet sportivi, jista' jkun li m'hemm inċentiv biżżeġ għall-attivitajiet kulturali."

Taħsbu li l-Għaqda tista' tagħmel xi haġa biex tinkoraggi xi aktar konkorenza?

Angela — "L-ebda risposta." Roger — "Tista'. Hsieb hemm u qiegħed jiġi diskuss mill-kumitat".

Biex nagħlqu, sieħbi għamel intervista qasira lil zewġ żgħażaġh Balzanin. Dawn kienu s-sur Mario Vella u s-sur Pullu Mallia.

Tafu biha l-Għaqda Żgħażaġh Balzanin, u jekk iva, tafu fiex tikkonsisti?

Mario — "Iva, hbieb, sirt naf fuqha xi ftit xhur ilu meta ġew jagħmlu l-kuncerti fis-Sala Aurora, imma ma nafx fiex tikkonsisti". Pullu — "Ma nafx biha."

Din hija Għaqda Letterarja. Ikollkom tattendu xi programm tagħhom jew tidhlu fiha tmorru?

Mario — "Nidhol fiha ma nistax għax impenjat f'postijiet oħra."

Pullu — "Kien ġie wiehed u qalli li hawn xi Għaqda Letterarja imma kont irrispondejtu li la ma nafx biha jien m'hawnx. Nithajjar kieku nattendi għal xi programm u anke forsi nidhol fiha."

U b'hekk nagħlqu din l-intervista li nispera li sibtuha interessanti. Għal darba oħra.

CORDINA HALL

CARMEL STREET, BIRKIRKAKRA

TINKERA GHAT-TIGIJET, ENGAGEMENTS, U KULL OKKAŻJONI OHRA.

Aħsbu kmieni għall-Booking.

Tel: 42093, 40183, 22254

Jew applikaw għand:

F. CORDINA & SONS

CORDINA SHOWROOM

Bishop Labini Street, Birkirkara

SERATA VARJATA MILL-BALZAN YOUTH CENTRE

Nhar is-Sibt, 15 ta' Novembru, iż-żgħażaġh tal-Balzan Youth Centre ipprezentaw Programm varjat fis-sala Aurora. Il-programm kien jigbor fih mima ta' "Jesus Christ Superstar", varjetà ta' kant minn Father David Azzopardi, u fl-ahharnett farsa mill-istess żgħażaġh. Il-programm kien suċċess, u ż-żgħażaġh urew il-hila u t-talent tagħhom hekk li kulhadd hareġ sodisfatt. Ahna nifirhu liż-żgħażaġh tal-Balzan Youth Centre u nawgurawhom aktar suċċessi għall-gejjieni.

HSIEB SPIRITWALI

ŻEWĠ HIDMIET ĠODDA

Fl-ahhar hargha tal-gazzetta taghna kont habbartilkom li sejrin nibdew taghlim għall-kategoriji differenti tal-parruċ-ċani taghna. Dan it-taghlim qiegħed isir darbtejn fix-xahar, nhar ta' Ġimgħa, fis-7.15 p.m., fis-Sala Parrokkjali, għaż-żgħira, u tnejn oħra fix-xahar, nhar ta' Tlieta, preċiż wara l-quddiesa ta' filgħaxija, fil-Knisja, għall-kbar.

Waqt li qiegħed nikteb dawn il-kelmejn inhoss ċertu sodisfazzjon li fil-Parroċċa żidna żewġ hidmiet oħrajn ta' fejda għat-taghlim tal-poplu, avolja ahna qatt ma konna neqsin mit-taghlim għal min irid jitgħalliem. Infatti, min-barra t-taghlim tal-katekiżmu li isir fil-Museum, fiċ-Ċirkoli ta' l-Azzjoni Kattolika, u mill-Legion of Mary, għat-tfal taghna, minbarra l-laqqgħat għall-imsejbin tagħhom li jagħmlu dawn l-istess Għaqdiet, hemm ukoll diversi laqqgħat ta' taghlim miftuħin għall-poplu in generali: għal kulhadd, nhar ta' Hadd, fis-7 p.m. fil-Bon Pastur, u oħra tal-Grupp Bibliku li-istess post kull ahhar Erbgħa tax-xahar fis-7.00 p.m.; għan-nisa u xebbiet kull ewwel Ġimgħa fit-3 p.m. fil-Museum tal-bniet; għall-ommijiet kull ewwel Erbgħa, fit-3 p.m. fi-Azz. Katt. tan-nisa; għall-guvintur, kull tnejn Sibt fis-7.30 p.m. fil-Museum tas-subien; għall-irġiel u guvintur lejlet l-Ewwel Ġimgħa fit-8.30 p.m. fil-Każin San Gabriell; għan-nisa, laqgħa ta' gabra mid-9 sal-11 a.m., kull ahhar Erbgħa, fi-Azz. Katt. tan-nisa; u fi-ahharnett kull nhar ta' Hamis fis-6 p.m. fis-Sala Parrokkjali ssir laqgħa tal-Grupp Karismatiku, l-unika waħda tax-xejra tagħha f'Malta. Barra minn hekk, issir laqgħa kull xahar għall-ġenituri tat-tfal li qegħdin jithejje għall-Ewwel Tqarbin u l-Grizma, u l-Azzjoni Kattolika qiegħda thejji laqgħa kull xahar għal kulhadd b'suġġetti tassew interessanti.

Kważi kważi jiġik li tgħid li għandna żżejjed. It-taljani jgħidu: "Troppa grazia". Imma ahjar hekk. Ahna qegħdin naghmlu mill-ahjar li nistgħu. Min irid jitgħalliem għandu hafna okkażjonijiet. Fiż-żewġ lezzjonijiet ta' katekiżmu li saru sakemm qiegħed nikteb, kien hemm attendenza mhux tażin. Nittama li aktar 'il quddiem jiżdied il-għadd ta' daww li jabsu f'ruhhom bis-serjeta'.

Irrid fi-ahhar navzakom li minn issa 'l quddiem dan il-ħsieb spiritwali jibda jidher fil-Foljett Parrokkjali li beda jiġi ppubblikat minn Ottubru, biex hekk inhallu aktar wisgħa għall-artikoli ta' xejra ċivika f'din li-gazzetta.

II-Kappillan

MILL-UFFIČĠU PARROKKJALI

Inghaqdu mal-poplu ta' Alla bil-Magħmudija

Peter Vella, bin Victor u Doris.
Sarah Camilleri, bint Joe u Rosaire.
Jonathan Calleja, bin Charles u Amy.
Jacqueline Bajada, bint Manuel u Carmen.
Stephanie Borg, bint Carmel u Pauline.
Karen Camilleri, bint Ralph u Marceline.
Alison Xuereb, bint Paul u Catherine.
Juliana Camilleri, bint Joe u Marisa.
Charmaine Bonett, bint Vincent u Doris.
Claudine Agius, bint Joe u Maureen.

Inghaqdu fi-imhabba fiż-żwieġ nisrani
Raymond Victor Bonett u Helen Micallef.
Charles Azzopardi u Mariella Debattista.

Ittri lill-Editur

IL-KOPPLA TA' HAL BALZAN

Sur Editor,

Wara li grajt id-deskrizzjoni tal-koppla ta' Hal Balzan fl-artiklu ta' Dun Gwann Dimech, li deher fil-hargha ta' Settembru/Ottubru, jiena nixtieq naghmel daksxejn ta' osservazzjoni rigward ix-xebh tal-koppla taghna minn barra ma' daww ta' Haż-Zebbug, tan-Naxxar, u ta' H'Attard. Dan ix-xebh tal-koppla taghna ma' dawn li semmejna assolutament m'għandu x'jaqşam xejn.

Ir-raguni hija li l-preġu tistikament perfetta għaliex tal-koppla huwa mhux għax ma hemm xejn kontra l-arti u hija ottagonali bħal ta' Haż-ma fiha xejn li joffendi l-zebbuġ, eċċ., għax rigward dan għajni għax il-forma tagħha il-koppli tal-knejjes kollha ta' tirrendiha żvelta u hajja. Ar-Malta huma ottagonali. Imma kitettonikament eżatta għaliex d-differenza bejn il-koppla fi-ordni arkitettoniku hija t-tagħna u daww ta' Haż-Zeb- tielet waħda, jiġifieri ordni buġ, tan-Naxxar u ta' 'ionico antico'. Ghidt eżatta H'Attard, hija enormi. Nibda għaliex l-ordni huwa komplut, biex ngħid li t-tliet koppli li fil-pilastri ottagonali tagħha semmejna, u li huma l-istess, skond il-modulu, jiġifieri ibda fihom infushom ma jispikka l-miz-zokklatura, vaża, fusto, ebda stil, u ebda ordni arkitet- kapittel, arkitrav, friż u gwar- toniku ma jipprezentaw. Meta niċun li fuqha tikkonkludi l-tiddeskrivhom fi-okkjata es- ordni bil-gastri sbieħ li terna tagħhom tgħid: koppla jkomplu jorjaw u jagħtu iżjed forma sempliċi ta' kaxxa hajja artistika lill-koppla. Ottagonali, sproporzjonata fit- Jena nahseb li dak iż-żmien tul għax baxxa hafna li tir- kienet waħda mill-isbaħ rendiha fqira u monotona. koppli. Nifhem li kif spjegajt, Mentri l-koppla tagħna hija wieħed jista' jittendi d-differ- iżjed sinjorili u maestru għax enza kbira tal-koppla tagħna hija artistikament perfetta u minn daww fuq imsemmija. arkitettonikament eżatta. Ar-

Kan. Dun Spir Sammut.

ITTRI LILL-EDITOR ISQFIJET LI GHEXU F'HAL BALZAN

Sur Editor,

Qrajt l-ittra tal-Professor J.L. Pace, M.D., B.Pharm., Ph.D., fejn qal li f'Hal Balzan għexu rispettivament għal 25 sena u għal xi żmien l-Arcisqof Isqof Sir Pietru Pace, D.D., J.U.D., K.C.V.O., G.C.O.J. (9.4.1831 — 29.7.1914), li kien Isqof t'Għawdex (8.4.1877 — 10.2.1889) u Arcisqof-Isqof ta' Malta (11.2.1889 — 1914), u l-pronepputi tiegħu min-naha ta' ommu s-sinjura Ċeċilja nee' Pace, l-Isqof t'Għawdex Guzeppi Pace, D.D., J.C.D., Ph.D., G.C.O.J. (30.5.1890 — 31.10.1944 — 21.3.1972). Dan it-tieni Isqof, benefattur tiegħi, kien jiġi z-żiju ta' Professor iehor Pace, irrid ingħid, J.B. Pace, M.D., B.Pharm., F.R.C.S., imsemmi għal nannuh is-Sur Ganpatist Pace, ir-raġel ta' l-imsemmija Ċeċilja, missier u omm l-Isqof u naturalment ta' huih l-Avukat Luigi (11.4.1897 — 11.8.1967), missier dal-Pro-fessur.

Il-Professor J. Leslie talab jekk kienx hemm xi Isqof iehor li għex f'Hal Balzan.

Isqof iehor li, għalkemm twieled u miet fil-Belt Valletta fid-dar tal-familja t'ommu n-nobbli Annunziata dei Marchesi Testaferrata Cassia, ġieli kien igħix f'Hal Balzan, fejn il-familja ta' missieru kellha dar tal-vaganzi, li fiha, incidentalment, għex fl-1848 il-Kardinal Gabriele Ferretti, kugin u Segretarju tal-Istat tal-Papa Piju IX (1846-1878) minhabba l-inkwiet kosti-tuzzjonali fl-Italja ta' Signor Giuseppe Mazzini (1805-1872) u ta' sieħbu l-General Giuseppe Garibaldi (1807-1882), u li kien iqaddes fil-knisja tal-"Madonna tal-Mirakli" fil-limiti ta' Hal Lija, fejn hemm ritratt tiegħu flimkien ma' rigal ta' bukkett magħmul minn imħar u arzell zghir tal-baħar fis-sagristerija ta' fuq, u kif nahseb li jafu hafna Balzanin, kien Monsinjur Anton Grech Delicata, J.U.D. (23.2.1823-17.5.1867-31.12.1876) li ġie midfun fil-qabar tal-familja f'dil-Knisja Parrokkjali. Mon-sinjur Grech Delicata kien Isqof t'Għawdex preċiż qabel Monsin-jur Pietru Pace, u tiegħu hemm lapida mal-hajt tal-pilastru ew-lieni lemini t'isfel f'dil-Knisja Parrokkjali ta' Hal Balzan (ara n-Nru. 18, paġna 4 ta' dil-gaz-zetta), fejn għad hemm konser-vat il-kappell kbir aħdar pasto-rali tiegħu.

Chev. Joseph Borg,
K.M., Ph.C., L.P.,
Msida.

• minn paġna 1.

REFERENZI

1. DIMECH G: Hal Balzan Nru. 25.
2. COCCO PALMIERI D: Visit. Past. Fol. 14
3. GIUSTI — BEMPORAD — Tutto su Atene Classica p. 298.
4. Ibid. Cit.
5. SETON LLOYD — World Architecture — Editor Trewin Copplestone p. 50.
6. DICTIONARY OF ARCHITECTURE p. 51

IL-MILIED IT-TAJJEB

LILL-BALZANIN

U L-QARREJJA

TAGHNA KOLLHA

Rokna għat-tfal

Għeżiež tfal,

Il-hrafa ta' dan ix-xahar jekk tifhmuha sewwa u ma tinsewx it-tagħlima tagħha żgur li għad tiswielkom ta' gid kbir tul hajjtkom kollha.

Il-hrafa hi din: Ċawla, għasfur iswed mingħajr l-ebda sbuhija, irnexxielha tisraq biċċa gobon kbira u taret biha fuq sigra għolja fejn hadd ma jkun jista' jehodhielha.

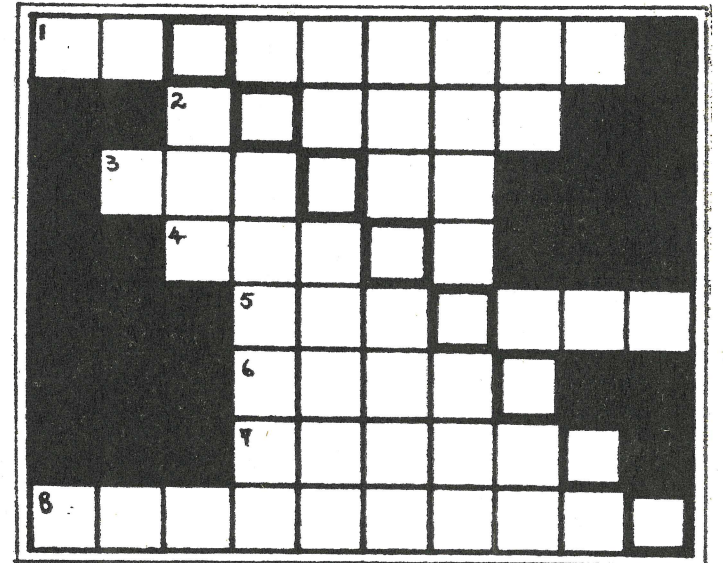
Dak il-hin għadda volpi, zaqqu niexfa bil-ġuħ, u x'hin lemahha fuq is-sigra bil-gobon f'munqarha għeħ hsieb tajjeb kif jehodhielha. Resaq lejn is-sigra, hares 'il fuq, u x'hin induna li ratu fetaħ fomm u qal: "Kemmi hi sabiħa din iċ-ċawla; żgur li fost l-għasafar kollha m'hawnx isbaħ minnha. Jekk nismaghha ssaftar żgur li mmur ngħid l-għasafar kollha biex jagħżluha b'reġina tagħhom!!"

Biex turi kemm kellha vuċi sabiħa i-ċawla fethet halqha, il-gobon waqgħet hdejn il-volpi u wara li kielha fetaħ fomm u qallha: — "Ja ċawla belha; jien imlejt zaqqi bil-gobon u int imlejt zaqqek bit-tifhir".

Tfal għeżiež, din il-hrafa tifthilkom għajnejkom biex intom toqogħdu wisq attenti minn xi wħud li jer-squ lejkom u b'hafna kliem helu jistudjaw kif iqarrqu bikom. Qisu li bniedem li ma tafuħx tmorru mkien miegħu u tiegħu qatt xejn mingħand min ma tkunux tafuħ tajjeb. Kellu ragun ġesù jgħidilna biex noqogħdu attenti mill-bniedmin għax hafna kienu daww li libsu ta' haruf biex jahbu l-hruxija tal-hażen tagħhom.

KOMPETIZZJONI BIL-PREMJU

Din id-darba l-kompetizzjoni hija tisliba. Intom għandkom timlew il-vojt skond ma għandkom hawn taħt. Meta tkunu mlejtu l-vojt kollu, minn fuq għal isfel, tat-tisliba fil-faxxi mmarkati bl-iswed għandkom issibu isem ta' oġġett li intom it-tfal u anke l-kbar iħobbu jaraw fil-granet tal-Milied, u min ikollu xi wieħed kbir u sabiħ jes-ponih għall-pubbliku. Għandkom hila taqtgħu x'inhu?

1. Il-flieken jingħalqu b'dawn.
2. Tista' tirbħu jekk tagħmel din il-kompetizzjoni.
3. Issir bhala preparazzjoni għall-festa tal-Milied.
4. Għada tah waħda lil Kristu.
5. Il-belt kapitali ta' Sqallija.
6. Soppa, soppa, u soppa.
7. Wieħed li jibni.
8. Dari f'Hal Balzan kien hawn hafna rġiel li kellhom dan l-isem.

Bhas-soltu, ibagħtu l-kompetizzjoni tagħkom f'envelop magħluq u ndirizzawh lill-Każin tal-Banda 'San Gabriel', jew impustawh intom stess fil-letter box ta' l-istess każin. Għandkom żmien sa nhar is-Sibt, 20 ta' Diċembru, 1975. NOTA: Tfal, il-kompetizzjoni wegħuha fuq karta oħra u b'hekk ma taqtgħux u thassru l-gazzetta.

It-twegibiet tal-kompetizzjoni ta' l-ahhar hargha huma: 1. San Frangisk; 2. Tinsab fi Triq il-Barriera fil-kantuniera tad-dar tad-Dingerju; 3. Għandu l-pala ta' idu x-xellugija nieqsa; 4. Fl-1768.

Ir-rebbieħa tal-kompetizzjoni hija Natalie Zarb, li toqgħod 6, Triq Sisner, Hal Balzan. Il-premjum nieħdu hsieb li nibagħtuhulha.

LETTERATURA

FI HSIEBI

Poggejt bil-qiegħda w harist lejha... Qalbi kienet qiegħda tfur bl-imħabba li kienet qed tixgħel go fija, għaliha! Has-sejtni nistordi. Mohhi ma kienx qed jaħdem normali. Bdejt nara gol-fond ta' mohhi għanna mżewqa bi fjuri w kuluri, b'ghasafar, b'sigar ta' kull daqs u għamla... u f'nofshom, fil-għmiel kollu tagħha, rajtha miexja, thares daqqa 'l hawn u daqqa 'l hinn... u meta għajnejha bdew jaqgħu fuq il-fjuri jien rajthom ibaxxu rashom, sinjal li l-għmiel tagħha kien jisboq lil tagħhom. L-ghasafar, jittajru minn siġra għall-oħra, isafru, ikantaw għalenija għax fl-aħħar sabu ruhhom quddiem stilla li harbet mill-univers, li waqgħet mis-sema biex tferrah lilhom, biex iddawwal lid-dinja mudlama, lil xi qalb innikkta li tagħraf thobb... lil qalbi.

Quddiem reggħet fegget ix-tul hajti, qalbi w imbagħad xbieha. B'ghajnejja bdejt nara tbissmet u ergajt għixt, żliega w idi telgħet lejn wiċċi. Qalbi ddoqq bdiel, bħall-biex timsah id-demgħa li kie-qniepen li jdoqq fir-raħal net qabziti, sforz l-hena li żgħir tiegħi għall-festa, u has-bdiel għaddejja mill-vini w sejtni kuntent, mistrieħ li fi-arterji li kienu jinsabu go aħħar sibt serhan f'imħabba, għismi. Imbagħad qomt minn li 'a jien u lanqas l-ikbar poeta go posti, b'pass kemm xejn ma jista' jfissirli. Ergajt imxengel, forsi għax kont, kif ersaqt viċin il-gisem ta' ighidu, skirt bl-imħabba, bi tbissima fuq wiċċi, fis-skiet u mingħajr għagħla hdejha jien mort inpoġgi.

Ir-raġġi tax-xemx li kienu deħlin mit-tieqa, miftuha għaž-żiffa shuna, għarqana sajjija, bdew jiżfnu u jaqbzu fuq kull oġġett ileqq li sabu thobbha w hi thobbok; għal-quddiemhom. W imbagħad, hekk l-imħabba tagħkom it-f'daqqa waħda, mingħajr biss tnejn uru b'xoffitkhom. Qie-ma stennejtu, raġġ wieħed li għed nibza'... Tibza'? Min harab lil hutu tar biex jilgħab fuq il-għmiel tal-khula ta' l-mument li turi l-istat li fih għajnejha. Beda jilgħab w tinsab qalbek, għismek, u kull idur u jifrex is-seher tiegħu, rokna mistura ta' mohħok. u kull meta beda jaqa' fuq il-habba ta' għajnejha, bi tbis-mod, bil-biża', bil-herqa, sima fuq xfaru, biex jinkini, b'xewqa enormi, w ergajt beda jurini l-kuluri tal-qaw-harist lejn wiċċha, lejn ix-salla f'ghajnejha. U jien bqajt xemx tad-dinja tiegħi. Tajt

ESSAY TA' PAWLU MALLIA

inħares iċċassat, mitluf minn harsa madwari, idejja daru did-dinja, f'għenna ta' mħabba, madwar għonqha u xufftejja ta' għmiel, kuntentizza w anke xoffitha. Hassejt rasi ddu u poezija.

Mingħajr ma kont naf, min-ghajr għagħla, bħal bniedem li baq u jfittex li johrog mill-tilef id-dawl li bih jara, idi pora ta' għismi. marret fuq wiċċha biex inhoss F'salt wieħed waqft!... dak li bdew jaraw għajnejja. ksaht!... Bqajt imbikkem U qalbi bdiel tferfer u toghla għaliex xufftejja lanqas biss x'hin-idi misset xufftejja. iċċaqa'qu jew irrispondew Bdiel tiżloq minn fuqha, w għall-imħabba li offrettilha, ergajt intilift fil-hsibijiet sbieħ Għala?... Staqsejtha b'ghajnejja. Izda l-ebda twegiba ma limha, izda waqft. Għalfejn lissnet... U jien, bi hrara, ridt nitkellem meta dak kollu idejha qbadtilha f'idejja... li stajt ngħid b'isieni stajt Kiesha, bħal xufftejja, qisha ngħidu ferm aħjar b'ghajnejja?.

F'daqqa waħda hassejt heffa. Izda l-istess, kiesha, demmi jksah, l-għaraq beda mejta, w idejja madwar niezel ma' wiċċi, ma' idejja għonqha ergajt tfajt, u b'wiċċi u ma' kull rokna ta' għismi hekk fuq sidirha bdejt nolfoq u kif għadda l-hsieb ta' firda nibki mingħajr hniena. minn mohhi, minn quddiem Imbagħad, f'daqqa waħda, għajnejja. Ksaht, w imbezza', dahlet ommi; għajnejja, bil-mod, bdew jip-pruvaw ifittxu r-risposta tal-"x'int tagħmel imghannaq ma' hsieb li kien iberrren go mohhi, dik ix-xbieha tar-rham li minn għajnejha. Għajnejha għadek kif lestejt tiskultura?" Itaagħu, waqfet, għal mument,

VALLEY BUTCHER

121, VALLEY ROAD, BALZAN

FOR FIRST CLASS MEAT

AND SERVICE

Telephone: 42066

BEJNIETNA N-NISA

L-EWWEL SNIN TAZ-ZWIEĠ

Bħalma l-bini ta' dar sōda u b'saħħitha jiddependi minn kemm huma tajba s-sisien li fuqhom hija mibnija, hekk ukoll iż-zwieġ jiddependi fuq kif nafu nibnuh fl-ewwel snin tiegħu.

It-tqegħid ta' dawn is-sisien sodi jigi minn kemm aħna rridu jew kapaċi nifmu lil xulxin. Xi jfisser tifhem? Il-Mara u r-Raġel huma magħluqin minn Alla differenti minn xulxin, mhux biss fil-forma tagħhom fiżika — haġa li jifhimha kulhadd — iżda huma differenti wkoll fil-mod kif jaħdem moħħhom u fl-attitudni tagħhom lejn il-hajja. Dan ma jfissirx li għaliex huma differenti allura huma kontra xulxin. Ma jfissirx, per eżempju, li l-mara hija inferjuri għar-raġel. Id-differenzi li hemm bejniethom, l-istess bħall-każ ċar tad-differenzi fiżiċi, jaqgħom komplimentarji għal xulxin.

Hemm haġna differenzi tagħmel il-mara f'dan il-pro-oħrajn — bħal, ngħidu aħna, ċess ta' addattament. differenzi ta' edukazzjoni jew M'hemmx għalfejn noqogħdu trobbija jew fl-ambjent li fih nitkelmu dwar ċerti affarijiet trabbew. Dawn id-differenzi li min jaf kemm-il darba kollha se jgibuhom magħhom smajtuhom, bħal, ngħidu il-mara u r-raġel li jingħaqdu aħna, l-importanza li l-mara fiż-zwieġ. Irridu niftakru wkoll iżomn ruhha tajjeb, kif li ċerti aspetti fundamentali għandha tilqa' lir-raġel meta fil-karattru tal-bniedem ma jigi lura mix-xogħol, eċċ, eċċ. Dawn huma affarijiet evidenti, bħal-ma hi evidenti li l-mara għandha tiehu interess fix-xogħol tar-raġel u tkun lesta li tisma' l-problemi li magħhom iħabbat wiċċu.

Waħda mill-affarijiet li nix-tieq inwissi dwarhom lin-nisa hija li jkun kemm jista' jkun indipendenti, jinqatgħu minn fuqhom nistgħu nibnu l-hajja dju! ommhom u jzommu l-miżżewg tagħna kollha.

D.S.

KAŻIN TAL-BANDA — 'SAN GABRIEL'
VILLA BALZAN — HAL BALZAN

Rendikont tal-festi esterni ta' Marija Annunzjata tal-parti ta' fuq tar-raħal.

DHUL

Gbir ta' kull nhar ta' Hadd mill-5 ta' Jannir 1975	sat-22 ta' Ġunju 1975
L-aħħar gabra għall-festa nhar il-Hadd 29 ta' Ġunju 1975	£M152.89,0
Gbir għall-"King's Own Band"	£M 90.30,0
Gbir għall-marċ ta' l-aħħar	£M 91.00,0
Mill-Każin tal-Banda għall-marċ ta' l-aħħar u għat-trasport tal-bandisti	£M 53.00,0
Kontribuzzjoni għall-wajers u holders għad-dawl elettriku għid ta' Triq id-Dritta	£M 12.25,0
	£M 33.00,0
TOTAL	£M432.44,0

HRUG

Programmi mill-Banda 'San Gabriel' fl-aħħar tat-tridu, lejlet il-festa u nhar il-festa, u marċ ta' wara l-purċissjoni	£M192.40,0
Programmi mill-Banda "King's Own"	£M 75.00,0
Trasport tal-bandisti	£M 19.00,0
Kor "Pax Christi" ta' Hal Għargħur għall-innu ta' lejlet il-festa	£M 12.00,0
Tenur għall-innu	£M 6.00,0
Stima lill-Kor	£M 3.25,0
300 lampa ta' l-elettriku għall-faċċata u l-kampnar tal-knisja	£M 28.50,0
Haxix għall-festuni	£M 7.00,0
Żewġ antarjoli godda	£M 20.00,0
Saratizz għall-kolonna	£M 1.00,0
Santi u envelops għall-aħħar gabra	£M 90,0
Stima lill dawkl li rmaw il-faċċata tal-knisja	£M 85,0
Lit-tfal li żammew il-katuba u l-lampi fil-marċi	£M 2.00,0
Wajers, holders, adapters, passiperla u affarijiet oħra	£M 53.50,0
Konsum ta' l-elettriku tat-toroq	£M 10.78,5
	£M432.18,5

Bilanċ

25,5

£M432.44,0

STARLETS

284, HIGH STREET, BALZAN

STATIONERY, TOYS, PAPER BACKS,

NEWSPAPERS AND CIGARETTES

Telephone: 41644